

**Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw
KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN**

HOE STAP IK UIT HET SCHIJNZELFSTANDIGENSTATUUT?

Wie officieel als zelfstandige geregistreerd staat, maar eigenlijk een werknemer is kan geen werknemersrechten opeisen, zoals loon dat niet werd uitbetaald, of een vergoeding voor een arbeidsongeval. Wil je deze rechten wel opeisen zal je eerst moeten bewijzen dat je een schijnzelfstandige bent. Ook als je schulden hebt bij je sociaal verzekeringsfonds of het RSVZ, kan het belangrijk zijn om aan te tonen dat je geen echte zelfstandige bent.

In deze brochure wordt uitgelegd welke stappen je kan ondernemen om uit dat statuut van schijnzelfstandige te stappen en de problemen die je ondervindt te proberen oplossen. Hou er rekening mee dat elk van de voorgestelde oplossingen een invloed kan hebben op je recht op verblijf in België.

Als je nog eens goed wil nagaan wat het verschil tussen een zelfstandige en een werknemer juist is lees je best eerst de fiche 'Eigen baas? Iets meer over zelfstandig zijn'. Hier staan ook enkele begrippen uitgelegd zoals het begrip "Gezag".

De contactgegevens van organisaties waarnaar in deze brochure wordt verwezen vind je in de adressenlijst onderaan de brochure. Andere organisaties die hulp kunnen bieden aan zelfstandigen vind je in de lijst op de website www.orcasite.be → Adressenlijst

<u>INHOUD</u>	
WAT IS JOUW SITUATIE?	
1. Je bent nog niet gestart met werken, of je bent nog maar net aan het werk	2
2. Je bent (schijn)zelfstandige en je wil je statuut als zelfstandige stopzetten	2
3. Je bent schijnzelfstandige en je rechten worden niet gerespecteerd	3
4. Je bent schijnzelfstandige en je wil een 'snelle oplossing'	3
5. Je zoekt enkel een oplossing voor je schulden bij het sociaal verzekeringsfonds	3
BLAUW – Administratieve commissie ter regeling van de arbeidsrelatie	4
ORANJE – Stopzetting van de zelfstandige activiteit bij het sociaal verzekeringsfonds	5
GROEN – Klacht neerleggen bij de sociale inspectie	7
ROOD – Klacht neerleggen bij het RSVZ	8
PAARS – Bestaande schulden wegwerken	10
Vrijstelling van sociale bijdragen voor behoeftige zelfstandigen	10
Vrijstelling van verhogingen	10
Afbetalingsplan opstellen	11
WAT MET JE VERBLIJFSRECHT ALS JE UW STATUUT VAN ZELFSTANDIGE VERLIEST?	12
ADRESSENLIJST	13

**Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw
KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN**

WAT IS JOUW SITUATIE?

Er zijn verschillende organisaties die je kunnen helpen bij het zoeken naar oplossingen. Afhankelijk van jouw situatie (hoe lang werk je al, heb je veel of weinig schulden, heb je collega's met gelijkaardige problemen,...) en vooral ook je eigen verwachtingen en mogelijkheden zal de ene organisatie je beter kunnen helpen dan de andere.

Hieronder volgen 5 voorbeelden van situaties waarin jij je kan bevinden. Voor elk van hen wordt ook aangegeven welke organisatie het best gecontacteerd wordt en wat zij voor jou kunnen doen. In ieder geval is het beter om contact op te nemen met een organisatie terwijl je nog werkt. In die situatie zal het veel makkelijker zijn om je verhaal te bewijzen.

1. Je bent nog niet gestart met werken, of je bent nog maar net (minder dan 1 jaar) aan het werk

Je hebt een voorstel gekregen om als zelfstandige met iemand te gaan samenwerken. In de overeenkomst die hij je vraagt te ondertekenen staan de afspraken die tussen jullie gemaakt worden. Jij twijfelt of die afspraken wel passen bij het werken als zelfstandige. Als die afspraken ervoor zorgen dat je partner gezag over je heeft dan hoor je misschien wel werknemer te zijn.

OF

Je bent minder dan 1 jaar geleden gestart met werken en je twijfelt toch nog aan de gemaakte afspraken. Ook al heb je de overeenkomst ondertekend, je kan nog steeds laten onderzoeken of je onder het juiste statuut werkt.

OF

Je bent minder dan 1 jaar geleden gestart met werken en je partner houdt zich niet aan de afspraken. Je bent dan wel officieel zelfstandige, maar in de praktijk is het je partner die beslist hoe, waar en wanneer je gaat werken.

Volg de **BLAUWE** weg

2. Je bent (schijn)zelfstandige en je wil je statuut als zelfstandige stopzetten

Je bent officieel ingeschreven als zelfstandige, maar je wil daarmee ophouden. Het maakt niet uit wat de reden daarvoor is.

Volg de **ORANJE** weg

**Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw
KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN**

3. Je bent schijnzelfstandige en je rechten worden niet gerespecteerd

Je bent al langer aan de slag als zelfstandige, maar je partner gedraagt zich in de realiteit als je baas: hij zegt je waar en wanneer je moet werken, hij controleert je werk, je moet verantwoording afleggen tegenover je baas,...

Je loon wordt niet (vlot) betaald of is gewoon te laag, je werkt van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, zonder vakantie. Misschien had je wel een arbeidsongeval.

Je wil graag dat je statuut omgezet wordt naar dat van werknemer, zodat je achterstallig loon wordt betaald en je werkgever verantwoordelijk wordt voor de sociale zekerheidsbijdragen (in plaats van jijzelf).

Je hebt ook bewijzen en getuigen om je arbeidssituatie aan te tonen of je bent bereid je door de inspectie te laten controleren op de werkvloer. Misschien zijn er ook collega's die in dezelfde situatie als jij verkeren en samen met jou een oplossing willen zoeken. Je weet dat een onderzoek naar schijnzelfstandigheid lang kan duren.

Volg de **GROENE** weg

4. Je bent schijnzelfstandige en je wil een 'snelle oplossing'

Je bent al langer aan de slag in het zelfstandige statuut, maar je partner gedraagt zich in de realiteit als je baas: hij zegt je waar en wanneer je moet werken, hij controleert je werk, je moet verantwoording afleggen tegenover je baas,...

Je loon wordt niet (vlot) betaald of is gewoon te laag, je werkt van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, zonder vakantie. Misschien had je wel een arbeidsongeval.

Je wil geen zelfstandige meer zijn, je hebt ook schulden bij het sociale verzekeringsfonds en voor jou is het belangrijkste dat daarvoor een oplossing gezocht wordt. Misschien probeerde je je al uit te schrijven bij het sociaal verzekeringsfonds, maar lukte dat niet.

Je kiest voor een 'snelle oplossing' omdat je onvoldoende bewijzen hebt om je arbeidssituatie aan te tonen, of misschien omdat je gewoon geen zin hebt in lange procedures.

Volg de **RODE** weg

5. Je zoekt enkel een oplossing voor je schulden bij het sociaal verzekeringsfonds

Je kan zelf je statuut als zelfstandige stopzetten, of je blijft aan het werk als (schijn)zelfstandige, maar je hebt in het verleden schulden bij het sociaal verzekeringsfonds of bij de Nationale Hulpkas opgebouwd of je kan je sociale zekerheidsbijdragen op dit moment niet betalen.

Volg de **PAARSE** weg

3

**Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw
KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN**

** Administratieve Commissie ter regeling van de arbeidsrelatie **

Deze commissie kan oordelen over je situatie: ben je zelfstandige of werknemer. Zij kunnen vooraf de opgestelde contracten nakijken, of tot één jaar nadat je startte.

Een **voorwaarde** hierbij is wel dat de arbeidsrelatie nog bestaat wanneer je de aanvraag doet. Je kan dus geen aanvraag indienen wanneer je al gestopt bent met werken, ook al zit je nog binnen die termijn van één jaar na de start van de arbeidsrelatie. Ook wanneer de arbeidsrelatie eindigt tijdens de procedure voor de commissie, zal zij geen uitspraak meer doen.

Opgelet: de administratieve commissie kan ook geen onderzoek voeren naar arbeidsrelaties waarnaar al een onderzoek loopt bij een andere instantie (bv: de sociale zekerheid, inspectie, RVA, rechtbank). Je kan dus niet én een aanvraag doen voor de administratieve commissie én tegelijk klacht neerleggen bij de Sociale Inspectie.

Wat moet je doen?

Je kan een standaard formulier invullen, dat je ofwel:

- afgeeft aan de FOD sociale zekerheid;
- aangetekend opstuurt naar de administratieve commissie ter regeling van de arbeidsrelatie;
- invult via het sociaal verzekeringsfonds waar één van de partijen (of beide) aangesloten is.

Je vindt het formulier bij het sociaal verzekeringsfonds of via deze link:

<http://www.commissiearbeidsrelaties.belgium.be/docs/aanvraagformulier.pdf>

Je vult dit formulier zo volledig mogelijk in. Wanneer de administratieve commissie zelf nog vragen heeft zullen ze je contacteren.

Het is niet nodig dat beide partijen de aanvraag indienen of ondertekenen, je kan dit ook alleen doen. De administratieve commissie zal haar beslissing via een aangetekende brief bekendmaken bij de aanvrager(s). Zij hebben hier voor **drie maanden** de tijd, eventueel verlengd met de tijd dat het duurt om bijkomende informatie te vragen. Als de administratieve commissie je dus een mail met de vraag om informatie stuurt en je antwoordt pas twee weken later, zal die termijn van drie maanden met twee weken verlengd worden. Je hebt na de beslissing één maand de tijd om in beroep te gaan bij de arbeidsrechtbank.

Opgelet: enkel de aanvrager wordt rechtstreeks op de hoogte gebracht van de beslissing. Dit betekent dat de beroepstermijn voor de andere partij nog niet begint te lopen. Deze gaat pas in vanaf de reële kennisname. Het kan dus aan te raden zijn de andere partij zelf onmiddellijk op de hoogte te brengen (bv via een aangetekend schrijven) om op die manier zo snel mogelijk tot een definitieve beslissing te komen.

Wat zijn de gevolgen?

Wanneer de Administratieve Commissie oordeelt dat je een werknemer hoort te zijn in plaats van een zelfstandige, dan moet de overeenkomst binnen de zes maanden na de beslissing aangepast

Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN

worden. Als je toch onder dezelfde omstandigheden verder werkt als zelfstandige kan je werkgever (niet jij!) een sanctie krijgen. De beslissing van de commissie is niet retroactief als je dus al een aantal maanden in het verkeerde statuut werkte wordt dit niet omgezet. Het zijn enkel het werk na de beslissing die zal beschouwd worden als werk in het nieuwe statuut.

Was je al aan het werk wanneer blijkt dat je werknemer hoort te zijn in plaats van zelfstandige, maar ontslaat je werkgever je (bijvoorbeeld omdat hij helemaal geen werknemers in dienst wil nemen), dan heb je recht op een ontslagvergoeding. Om te bepalen hoe hoog de ontslagvergoeding moet zijn zal men de hele periode dat je voor deze werkgever werkte beschouwen als werkend onder het statuut van werknemer.

Weigert je werkgever deze beslissing na te leven, dan kan je ermee naar de arbeidsrechtbank trekken om je rechten af te dwingen.

Oordeelt de Administratieve Commissie niet dat je werknemer bent en je bent wel al aan het werken, kan je nog steeds de **ORANJE**, **RODE** of **PAARSE** weg volgen.

**** Stopzetting van de zelfstandige activiteit bij het sociaal verzekeringsfonds ****

Als zelfstandige moest je je aansluiten ten laatste op de dag van de start van het werk bij een sociaal verzekeringsfonds. Wanneer je geen zelfstandige meer bent, is het belangrijk hen zo snel mogelijk op de hoogte te brengen. Door aan het sociale verzekeringsfonds te melden dat je uit het zelfstandigenstatuut stapt en daarbij de stopzetting bewijst, worden de sociale bijdragen stopgezet. De eventueel tot dan toe opgebouwde schuld staat wel nog open, maar er komen geen nieuwe bedragen meer bij. Enkel als er een herberekening komt van je bijdrage tot de sociale zekerheid kan er nog een extra betaling worden gevraagd.

Opgelet: De sociale zekerheidsbijdrage bedraagt 22% van het jaarinkomen van een voltijdse zelfstandige met een minimale bijdrage van +/-€700. De €700 gaat dus om een jaarinkomen van €12.000 als je als zelfstandige meer dan €12.000 verdiend zal het sociaal verzekeringsfonds een herberekening doen en vragen om het verschil bij te passen. Als je vermoed dat je meer dan €12.000 zal verdienen neem je best contact op met je sociaal verzekeringsfonds om eventueel al een herberekening te doen. Zo vermijd je dat je het jaar nadien plots een hoge factuur in je bus krijgt. Verdien je minder dan €12.000 dan zal je toch de +/-€700 moeten betalen. Je kan wel een vrijstelling van sociale zekerheidsbijdrage aanvragen. Voor meer info hierover volg de **PAARSE** weg.

Er zijn verschillende mogelijkheden om als zelfstandige aan de slag te zijn en afhankelijk daarvan moet je bepaalde stappen ondernemen om je zelfstandige activiteit stop te zetten.

- Je bent werkende vennoot, je hebt dus aandelen van de onderneming:
  - Je verkoopt je aandelen (of geeft ze terug) en je krijgt een kopie van het aandelenregister waaruit blijkt dat je je aandelen hebt verkocht of teruggegeven.
  - Of je vraagt een schriftelijke verklaring van de zaakvoerder waarin hij bevestigt dat je geen zelfstandige activiteit meer uitoefent.

Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN

- Je bent bestuurder/zaakvoerder:
  - Je vraagt een algemene vergadering met de medevennoten aan om de stopzetting vast te leggen.
  - Het ontslag en het verslag van de algemene vergadering moeten nadien gepubliceerd worden in het Belgisch Staatsblad.
- Je hebt een eenmanszaak, je werkt dus alleen:
  - Je laat je ondernemingsnummer schrappen bij een vestiging van de KBO in je buurt. Je ontvangt hierbij een attest van schrapping.
  - En je laat je BTW nummer schrappen in het BTW kantoor.

Met de documenten die je verzamelde ga je naar het sociaal verzekeringsfonds om je inschrijving te laten schappen. Je zal ook een verklaring op eer moeten ondertekenen waarin je bevestigd niet meer als zelfstandige aan het werk te zijn.

Problemen

- Je bent werkende vennoot, maar je hebt geen (goed) contact meer met de onderneming.
Je kan een **aangetekende brief** versturen naar het bedrijf, met de aankondiging van je wens tot ontslag. Met een kopie van de brief en het bewijs van de aangetekende zending kan je aan het sociaal verzekeringsfonds tonen dat het bedrijf op de hoogte is van het ontslag. Het sociaal verzekeringsfonds is echter niet verplicht deze brief als bewijs van stopzetting te aanvaarden.
Vraag hiervoor advies bij het RSVZ, volg de **RODE** weg.
- Je bent bestuurder/zaakvoerder, maar je hebt geen (goed) contact meer met de onderneming.
Je kan je **ontslag zelf publiceren** in het Belgisch Staatsblad:
via de website (www.staatsblad.be) → Overzichtspagina rechtspersonen → Formulieren:
  - Formulier 1 - http://www.ejustice.just.fgov.be/tsv_pub/formulier1ond.pdf
→ vul A en B in
  - Formulier 2 - http://www.ejustice.just.fgov.be/tsv_pub/formulier2ond.pdf
→ vul A en C inDeze documenten dien je in bij de rechtbank van koophandel, waarbij je gevraagd zal worden om 148,35 euro te storten aan het staatsblad.

Belangrijk

Een uitspraak van de Administratieve Commissie is ook bindend voor de instellingen die erin zetelen en kan dus ook gebruikt worden bij het sociaal verzekeringsfonds als bewijs dat men geen zelfstandige meer is.

Volg hiervoor de **BLAUWE** weg.

**Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw
KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN**

**** Klacht neerleggen bij de Sociale Inspectie of Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ)****

Leg je klacht neer bij de inspectie, dan zal die een onderzoek starten en daarin proberen nagaan of je een werknemer of zelfstandige bent. Zij zullen met andere woorden via een uitgebreid interview met jou nagaan of er sprake was van **gezag** in de relatie tussen jou en je werkgever/opdrachtgever.

Daarna kan je baas geconfronteerd worden met jouw verklaringen. Als je nog aan het werk bent kan de Sociale Inspectie of RSZ ook een controle op de werkvloer doen om op die manier bewijzen te verzamelen.

Indien je niet meer aan het werk bent -> zo snel mogelijk stopzetten volg de **ORANJE** weg.

Niet elke klacht wordt verder onderzocht door de Sociale Inspectie of RSZ. Er worden enkele (pragmatische – niet officiële) criteria gebruikt om te beslissen of een klacht verder opgevolgd wordt of niet.

Die criteria (die niet allemaal samen aanwezig moeten zijn) zijn:

- De tewerkstelling duurde voldoende lang;
- Er is sprake van economische uitbuiting;
- Het gaat om een werkgever met een zware historiek;
- Er zijn 'collega's' aan het werk in dezelfde situatie
- Er is sprake van georganiseerde fraude.
- Het bedrijf is nog actief
- De personen die werken zijn nog aan te treffen op de werkvloer.

Wat moet je doen?

Je gaat langs op het kantoor van de Sociale inspectie of de RSZ van de **regio waar je werkt** of je maakt telefonisch of via mail een afspraak. De contactgegevens vind je onderaan deze brochure, in de adressenlijst. Of je bij de Sociale inspectie of de RSZ klacht neerlegt maakt weinig verschil ze zullen het dossier onder elkaar verdelen.

Je neemt alle informatie over je tewerkstelling mee. Als je je niet goed kan uitdrukken in het Nederlands, Frans of Engels, neem dan iemand mee die voor jou kan tolken.

Het is belangrijk om tijdens het interview zoveel mogelijk juiste informatie te geven over je tewerkstelling en je baas.

Opgelet: het is niet vanzelfsprekend dat je eerst aanvaardt om als zelfstandige te werken en dan dit wilt veranderen op het moment dat je in de problemen komt. Leg goed uit waarom je eerst het zelfstandigenstatuut hebt aanvaard, en waarom je dat nu betwist. Bijvoorbeeld je was helemaal niet op de hoogte dat je aan het werken was als een zelfstandige, ik vond geen ander werk en de werkgever wou me enkel in dit systeem aanwerven.

Wat zijn de gevolgen?

De inspectiediensten zullen je dossier onderzoeken, dit kan makkelijk enkele maanden tot een jaar duren. Na het onderzoek kan men drie kanten uit.

Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN

Wanneer er een voldoende onderbouwd dossier opgesteld kan worden kiest de Sociale Inspectie er in de meeste gevallen voor om de burgerlijke procedure te volgen: er wordt een aangifte tot regularisatie van de arbeidssituatie gedaan naar de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ). Met andere woorden: de Sociale Inspectie zal vragen om je statuut om te zetten naar dat van werknemer. Het is dan aan de RSZ om niet-betaalde sociale zekerheidsbijdragen te eisen van de werkgever. Ze zal nooit achterstallige bijdragen eisen van de werknemer.

Indien het gaat om een dossier waarin er op grote schaal fraude gepleegd wordt kan de Sociale Inspectie er ook voor kiezen om in een strafrechtelijke procedure te stappen. Er wordt dan ineens een pro Justitia opgesteld naar het arbeidsauditoraat en je dossier kan dan voor de rechtbank komen.

Met de beslissing van de Sociale Inspectie kan je ook naar de arbeidsrechtbank trekken om alle andere arbeidsrechten als werknemer op te eisen.

Als er te weinig elementen opduiken om de gezagsrelatie aan te tonen wordt het dossier afgesloten. Wil je verder naar een oplossing voor de situatie zoeken dan ga je best te rade bij het RSVZ. Volg hiervoor de **RODE** weg.

Belangrijk

Als je klacht indient bij de sociale inspectie, contacteer dan ook een meer gespecialiseerde dienst zoals UNIZO, een vakbond, syndicaat der zelfstandigen & KMO's. Zij kunnen je helpen je dossier op te volgen. Soms heb je een advocaat nodig, die ervoor zorgt dat de juiste procedures worden gevolgd zodat jij krijgt waarop je recht hebt.

**** Klacht neerleggen bij het RSVZ ****

Het rijksinstituut voor de sociale verzekering der zelfstandigen (RSVZ) is de eind- verantwoordelijke wat betreft de aansluiting en stopzetting van het zelfstandigenstatuut bij de sociaal verzekeringsfondsen. Zij kunnen met andere woorden beslissen wie zelfstandige is en wie niet, maar ook wie aan hen sociale zekerheidsbijdragen moet betalen en wie niet. Indien je aangeeft te willen starten als zelfstandige en ook daadwerkelijk werkt, dan is het RSVZ ook gebonden om deze arbeidsrelatie te respecteren. Indien het RSVZ van mening is dat er twijfel omtrent de arbeidsrelatie ontstaat dan kan ze gegevens verzamelen en een onderzoek starten. De keuze om je te schrappen als zelfstandige wordt pas genomen indien er GEEN activiteit is of als het RSZ de periode en de activiteit opneemt als een loontrekkende activiteit.

Wat moet je doen?

Je gaat langs op het kantoor van het RSVZ in jouw regio of je maakt telefonisch een afspraak. De contactgegevens vind je onderaan deze brochure, in de adressenlijst.

Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN

Je neemt informatie over je tewerkstelling, schulden en eventuele pogingen om je uit te schrijven bij je sociaal verzekeringsfonds mee. Als je je niet goed kan uitdrukken in het Nederland, Frans of Engels, neem dan iemand mee die voor jou kan tolken.

Je zal moeten aantonen dat je weldegelijk klacht wil neerleggen tegen je werkgever en dat je niet enkel wil ontsnappen aan het betalen van de sociale bijdragen. Enkel als je je dus volledig engageert in het onderzoek zal de RSVZ overwegen om je uit te schrijven als zelfstandige. Dit om te voorkomen dat men misbruik maakt van deze procedure.

Bijvoorbeeld: Als je werkgever de aansluiting bij het sociaalverzekeringsfonds heeft getekend in plaats van jou dan zal je ook klacht moeten neerleggen bij de politie wegens schriftvervalsing. Dit zal er ook voor zorgen dat het onderzoek wordt opgestart.

Wat zijn de gevolgen?

Het RSVZ kan beslissen om je aansluiting stop te zetten (geen schrapping) als zelfstandige, ook als het sociaal verzekeringsfonds dat eerder niet wou. Je bent dan geen werknemer, maar ook geen zelfstandige meer, waardoor je geen nieuwe schuld aan sociale bijdragen meer opbouwt. Om een oplossing te vinden voor de al bestaande schuld kun je de **PAARSE** weg volgen.

Het gebeurt dat mensen wel zijn aangesloten als zelfstandige, maar in realiteit niet gewerkt hebben (dus ook niet als schijnzelfstandige). Als dat voor jou het geval is kan je vragen om je te laten schrappen als zelfstandige voor die periode. Je bent dan nooit zelfstandige geweest. Er hoeven dan ook geen sociale bijdragen betaald te worden voor deze periode en reeds betaalde bijdragen kunnen teruggevraagd worden. Dit betekent wel dat je **voor die periode geen recht heeft op sociale zekerheid en alle ontvangen uitkeringen (zoals kinderbijslag, ziektekosten, ...) ook terugbetaald moeten worden. Het vragen om te worden geschrapt wordt heel stevig onderzocht. Je zal nog meer moeten verdedigen waarom je je ooit hebt aangesloten als zelfstandige als naderhand blijkt dat je nooit actief was. Men wil voorkomen dat deze piste wordt gebruikt om sociale bijdragen te ontlopen. Opgelet: Deze aanvraag kan gevolgen hebben voor je verblijfsrecht. Als de RSVZ vermoed dat je je enkel inschreef om een verblijfstitel te bekomen informeert ze Dienst Vreemdelingenzaken. De kans bestaat dan ook dat je verblijfsrecht wordt ingetrokken.**

Belangrijk

Als uit je verhaal blijkt dat er toch voldoende elementen zijn om je arbeidssituatie aan te tonen en je statuut eventueel om te zetten naar dat van werknemer, kan ook het RSVZ een onderzoek starten. Als er genoeg aanwijzingen zijn kunnen ze ook in bepaalde omstandigheden vragen aan het sociaal verzekeringsfonds om even te wachten met het sturen van een deurwaarder tot er meer duidelijkheid is. Dit is echter niet automatisch en zal enkel gebeuren bij volledige samenwerking en een dossier met duidelijke bewijzen. Let wel ze kunnen niet de eindbeslissing nemen of je de sociale zekerheidsbijdragen moet betalen of niet dat kan enkel worden beslist door de RSZ of de rechtbank.

**Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw
KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN**

** Bestaande schulden wegwerken **

1. Vrijstelling van sociale bijdragen voor behoeftige zelfstandigen aanvragen bij het sociale verzekeringsfonds / nationale hulpkas

Formulieren voor de aanvraag zijn te vinden in het kantoor of op de website van het sociale verzekeringsfonds waar je aangesloten bent. Het formulier heet: "INLICHTINGSFORMULIER A Vrijstelling van de sociale bijdragen gevraagd door een zelfstandige." Dit formulier telt 18 pagina's en vraagt dus wel wat werk. Het sociale verzekeringsfonds moet je helpen met invullen. Ze moeten dit doen op basis van het handvest van de sociaal verzekerde¹.

Deze vrijstelling wordt enkel gegeven aan mensen die behoeftig zijn: dit moet je zelf aantonen. Er wordt hierbij rekening gehouden met de inkomsten en uitgaven van het gezin, eventuele schulden en de gezinssamenstelling (voeg een bewijs van gezinssamenstelling, te verkrijgen bij de gemeente, toe aan de aanvraag). De vrijstelling kan ook **enkel** gevraagd worden voor het **voorafgaande jaar**, het is dus van belang de aanvraag snel in te dienen. Het duurt gemiddeld 6 maanden vooraleer er beslist wordt over het al dan niet toekennen van de vrijstelling. Ben je niet akkoord met de beslissing dan is er nog de mogelijkheid om in beroep te gaan bij de arbeidsrechtbank.

De termijn voor indiening van een aanvraag tot vrijstelling bedraagt 12 maanden, te rekenen vanaf de eerste dag van het kwartaal (3 maanden) dat volgt op het kwartaal dat gevorderd wordt. Zo kan je voor maximaal vier kwartalen vrijstelling vragen.

De kwartalen lopen zo:

- 1^e kwartaal = januari, februari en maart   3^e kwartaal = juli, augustus en september
- 2^e kwartaal = april, mei en juni   4^e kwartaal = oktober, november en december

Wanneer je bijvoorbeeld een aanvraag doet op 5 april 2015, zal je dus vrijstelling kunnen vragen voor maximaal de 4 voorgaande kwartalen: 1^e kwartaal van 2015 en het 4^e, 3^e en 2^e kwartaal van 2014.

Opgelet: periodes gedurende dewelke je vrijgesteld werd van de betaling van bijdragen, worden niet in aanmerking genomen bij de berekening van het pensioen. (Je behoudt wel het recht deze vrijgestelde bijdragen later toch nog te betalen, voor zover ze dan nog niet verjaard zijn, om je pensioenrechten te behouden). Als e de vrijstelling bekomt dan kan het zijn dat men zich naar het bedrijf zal richten om deze bijdragen te bekomen. Iedere medevenoot is immers solidair verantwoordelijk.

2. Vrijstelling van verhoging

Wanneer je je sociale zekerheidsbijdragen niet tijdig betaalt zal het verzekeringsfonds per kwartaal (drie maanden) een verhoging van 3% aanrekenen op de openstaande bedragen. Op het einde van het jaar wordt daar nog eens een verhoging van 7% bij gerekend.

Het is mogelijk om ook hier een kwijtschelding aan te vragen bij Je sociaalverzekeringsfonds de RSVZ neemt de eindbeslissing. Je kan deze kwijtschelding zo vaak aanvragen als nodig is.

---

¹ Wet tot invoering van het "handvest" van de sociaal verzekerde. 11 april 1995, BS, 6 september 2015

**Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw
KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN**

Opgelet:

Je kan jouw aanvraag indienen nadat je alle bijdragen en kosten hebt betaald.

In twee gevallen kan je toch al een aanvraag indienen zonder dat je alle bijdragen en kosten hebt betaald:

- Als je een afbetalingsplan hebt gekregen. Je betaalt dan voorlopig alleen de bijdragen en kosten af. Na jouw laatste afbetaling zal het RSVZ een beslissing nemen over de verhogingen.
- Als u een dwangbevel of een dagvaarding hebt gekregen.
- Let op: Je kan alleen kwijtschelding krijgen voor de verhogingen die de RSVZ voor het dwangbevel of de dagvaarding hebben aangerekend. De interesten die ze daarna aanrekenen moet u steeds betalen.

3. Afbetalingsplan opstellen

Als er geen kwijtschelding (van schulden of interesten) meer kan gevraagd worden, kan je nog altijd een afbetalingsplan afsluiten in overleg met het sociaalverzekeringsfonds.

4. Je legde klacht neer bij de SI, RSZ of de RSVZ en je statuut werd omgezet van zelfstandige naar werknemer

Je vindt de nodige uitleg over deze procedure bij de groene en rode weg eerder in deze tekst. Als je statuut is omgezet word je vrijgesteld van het betalen van sociale zekerheidsbijdragen. Gezien je als werknemer wordt beschouwd had je ze nooit moeten betalen. Je kan eventueel reeds betaalde sociale zekerheidsbijdragen terug vorderen. Je zal moeten bewijzen dat jij ze hebt betaald. Het geld wordt immers terug gestort op de rekening die de bijdragen heeft betaald.

Belangrijk

Als uit alle eerdere onderzoeken blijkt dat je een werknemer bent en geen zelfstandige dan kan het nog zijn dat de RSZ beslist om je statuut niet om te zetten. Ze zullen je statuut immers enkel aanpassen als ze in staat zijn om de verschuldigde sociale bijdragen van de werkgever terug te eisen. Is de werkgever ondertussen failliet of verdwenen dan zal men je statuut niet omzetten en zal jij dus toch de bijdragen moeten betalen. Het enige wat je dan kan doen is naar de rechtbank stappen om je statuut door hen te laten omzetten.

Het is dus best om als je je statuut wil omzetten je ook een poging onderneemt een vrijstelling van de bijdragen te vragen zoals hier besproken in punt 1. Let wel door dit aan te vragen geef je toe dat je als zelfstandige werkte. Beide procedures spreken elkaar dus tegen. We raden u aan om toch beide procedures te volgen. Als je de vrijstelling aanvraagt voeg dan een brief toe om duidelijk te maken dat je ook de procedure volgt om je statuut om te zetten, maar dat je gezien de verjaringstermijn nu ook een vrijstelling aanvraagt. Als je procedure om het statuut niet succesvol is, is de kans groot dat je niet langer een vrijstelling kan bekomen omdat je aanvraag termijn is verstreken.

**Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw
KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN**

Geen antwoord op je vragen?

Bovenstaande mogelijkheden zijn **niet voor iedereen** een oplossing: misschien heb je nauwelijks bewijzen om je tewerkstelling aan te tonen, vind je geen job als werknemer, of misschien is je verblijfsrecht net gebaseerd op het feit dat je ingeschreven bent als zelfstandige.

Als dat het geval is kan je overwegen om een **echte zelfstandige** te **worden**. Lees daarvoor de fiche 'Eigen baas? Iets meer over zelfstandig zijn' En in het bijzonder de hoofdstukken 'Buitenlandse zelfstandigen: alle regels op een rijtje' en 'Een echte zelfstandige worden'.

WAT MET JE VERBLIJFSRECHT ALS JE UW STATUUT VAN ZELFSTANDIGE VERLIEST?

Als je je verblijf hebt bekomen op basis van je zelfstandigen statuut beschik je over een E-kaart. Deze kaart zal niet automatisch worden ingetrokken als je je statuut als zelfstandige verliest. Je voldoet op dat moment wel niet meer aan de voorwaarden waarvoor je je verblijf bent bekomen. Je moet dus zo snel mogelijk opnieuw aan de slag. Als werknemer of zelfstandige. Als je al langer dan 5 jaar in België verblijft met een E-kaart bekom je een E+-kaart. Eenmaal je de E+ kaart hebt bekomen loop je niet het risico om je verblijf opnieuw te verliezen.

Let op: Als blijkt dat je het zelfstandigenstatuut enkel aanvraag om een verblijf te bekomen kan men spreken van een fictieve aansluiting. Je verblijfskaart zal dan meteen worden ingetrokken.

Als je nog geen 5 jaar in België verblijft en dus een E-kaart hebt en je doet langer dan 3 maanden beroep op het OCMW of andere sociale ondersteuning van de sociale zekerheid dan kan het zijn dat Dienst Vreemdelingenzaken je verblijf zal intrekken. Je kan dus beroep doen op het OCMW gedurende die drie maanden als je dit nodig hebt om die periode te overbruggen. De enige manier om je verblijf opnieuw in orde te brengen is door opnieuw te gaan werken. Je vindt alle informatie over hoe je een verblijf kan bekomen als EU-burger op onze website.

**Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw
KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN**

ADRESSELIJST

- Commissie ter regeling van de arbeidsrelatie

FOD Sociale Zekerheid Administratief Centrum Kruidtuin Finance Tower - DG Sociaal Beleid Kruidtuinlaan 50 bus 165, 1000 Brussel	Tel.: 02 258 63 00 E-mail: car-crt@minsoc.fed.be
--	---

- Sociale Inspectie

Regio Brussel (Hoofdkantoor) Administratief Centrum Kruidtuin - Finance Tower Kruidtuinlaan 50, bus 110, 1000 Brussel Tel.: 02/528.65.46 Fax: 02/528.69.02 of 02/219.28.30 E-mail: sis_dg_nl@minsoc.fed.be
--

Adressen voor andere regio's zijn te vinden via deze link :

<http://www.socialsecurity.fgov.be/nl/over-de-fod/organogram/sociale-inspectie/contact/contact-sociale-inspectie.htm>

- Sociale verzekeringsfondsen

Nationale Hulpkas voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen Jan Jacobsplein 6, 1000 Brussel Tel.: 02 546 45 22 Fax: 02 513 04 13 E-mail: mailcnh@rsvz-inasti.fgov.be E-mail vennootschappen: cnh-sov@rsvz-inasti.fgov.be Website: http://www.rsvz-inasti.fgov.be/nl/helpagency/index.htm Als u problemen ondervindt met u sociaal verzekeringsfonds kan u contact opnemen met Directie- Generaal zelfstandigen: http://socialsecurity.fgov.be/nl/over-de-fod/organogram/zelfstandigen/contact.htm	
Acerta Heizel Esplanade PB 65, 1020 Brussel Tel.: 02 475 45 00 Fax: 02 223 73 79 E-mail: zelfstandigen@acerta.be Website: http://www.acerta.be	Attentia sociaal verzekeringsfonds vzw Torhoutsesteenweg 384, 8200 Brugge Tel.: 050 40 65 65 Fax: 050 40 65 99 E-mail: info.svas@attentia.be Website: http://www.attentia.be

**Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw
KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN**

Caisse d'Assurances sociales de l'UMC Chaussée de Marche 637, 5100 Namur Tel.: 081 32 06 11 Fax: 081 30 74 09 E-mail: cas@ucm.be Website: http://www.ucm.be	Group S Poincarélaan 78, 1060 Brussel Tel.: 02 555 15 20 Fax: 02 555 15 45 E-mail: infosvk@groups.be Website: http://www.groups.be
Multipen Zeutestraat 2B, 2800 Mechelen Tel.: 015 45 12 60 Fax: 015 45 12 68 E-mail: info@multipen.be Website: http://www.multipen.be	Partena Anspachlaan 1 (Philips Toren), 1000 Brussel Tel.: 02 549 73 00 Fax: 02 223 73 79 E-mail: mkt.svz@start.partena.be Website: http://www.partena.be
Securex-Integrity Tervurenlaan 43, 1040 Brussel Tel.: 02 729 92 11 Fax: 02 729 92 20 E-mail: brussel@securex.be Website: http://www.securex.be	Steunt elkander Kolonel Bourgstraat 113, 1140 Brussel Tel.: 02 743 05 10 Fax: 02 734 04 79 E-mail: svk@steuntelkander.be Website: http://www.steuntelkander.be
Xerius Koningstraat 269, 1030 Brussel Tel.: 02 609 62 20 Fax: 02 609 62 40 E-mail: info@xerius.be Website: http://www.xerius.be	Zenito Willibroekkaai 37, 1000 Brussel Tel.: 02 212 22 30 Fax: 02 403 05 53 E-mail: sociaalverzekeringsfonds@zenito.be Website: http://www.zenito.be

- Vestigingen van de KBO, te raadplegen via deze link:
http://economie.fgov.be/nl/ondernemingen/leven_onderneming/oprichting/ondernemingsloket/opzoeking_loket/#.VPXN4Szz_oM
- Adres bevoegd BTW-kantoor, te raadplegen via deze link:
http://ccff02.minfin.fgov.be/annucomp/UI01_16_act03_loadSecondSearch.do?idTqChosenCompetence=48#resultaat
- Het Rijksinstituut voor de sociale verzekering der zelfstandigen (RSVZ)
Het RSVZ heeft zitdagen op verschillende locaties doorheen het land. Op deze momenten kan je je vragen of problemen voorleggen. Deze dienstverlening is gratis.
Waar en wanneer de zitdagen zijn, kan je vinden via deze link:
<http://www.rsvz-inasti.fgov.be/nl/contact/permanence.htm>
Je kan ook klacht neerleggen of vragen om een afspraak via mailbox-fraude@rsvz-inasti.fgov.be.

Gepubliceerd op 29 februari 2016